

VORES NATUR

Forbered dig allerede nu: Sådan får du den vildeste have til sommer

Vild natur er ikke bare flot, det er også godt for bier og sommerfugle.

Planter, der ellers anses som ukrudt, skal ikke fjernes i en have med vild natur. (Foto: Per Soerensen Photography © Scanpix)

AF PERNILLE KJELDGAARD KRISTENSEN
30. SEP KL. 20:46

[?] FORKLAR ORD

[AA] STØRRE TEKST

[o] LÆS OP

Sommeren er forbi, og de mange blomstrende, danske haver begynder efterhånden at se lidt triste ud.

Men det betyder ikke, at det er slut med havearbejdet.

Når kalenderen viser efterår er det nemlig tid til at forberede sig, hvis du vil have en have med vild natur til næste år - ligesom de gør i programmet '[Giv os naturen tilbage](http://www.dr.dk/drtv/episode/giv-os-naturen-tilbage)' <<http://www.dr.dk/drtv/episode/giv-os-naturen-tilbage> - [sommerfuglebroen_208263](http://www.dr.dk/drtv/episode/giv-os-naturen-tilbage)>.

Her er eksperter og bonderøven Frank Erichsen ved at gøre nordjyske Hjørring til en by med vild natur.

Du kan se programmet på [DRTV her <https://www.dr.dk/drtv/episode/giv-os-naturen-tilbage -sommerfuglebroen 208263>](https://www.dr.dk/drtv/episode/giv-os-naturen-tilbage--sommerfuglebroen-208263) eller onsdage på DR1 klokken 20.

Ekspertene vil gerne hjælpe den danske biodiversitet og især insekterne. Derfor skal Hjørring have mere vild natur.

HVAD ER VILD NATUR?

I en have med vild natur får haven i højere grad lov til at

Men lige meget hvor du bor i Danmark, kan du også være med til at give insekterne blomster, som de kan bestøve, få nektar fra eller spise i din have.

- Det vigtigste er, at du tør eksperimentere. Hvis noget går i kludder, så prøver du noget andet til næste år. Det bliver man nødt til, når man har med levende organismer og økosystemer at gøre. Det bliver måske ikke, som du regner med, men så kommer der noget andet frem fra jorden, og det kan du så arbejde videre med.

Sådan siger Katrine Turner, der er biolog og forfatter til bøger om vild natur i haven.

Hun er også en del af ekspert-holdet i 'Giv os naturen tilbage', og hun vil her guide dig til, hvordan du får flere vilde planter i din have.

Du kan få flere tricks til at få vild natur i haven af Katrine Turner på [DRTV her <https://www.dr.dk/drtv/serie/vilde-haver- -goer-det-selv 209321>](https://www.dr.dk/drtv/serie/vilde-haver--goer-det-selv-209321).

Græsset skal slås nu

Græs er godt for mange arter. Derfor er det godt at droppe græsslåningen henover sommeren eller nøjes med at slå stier i plænen, som Hjørrings borgmester gør i 'Giv os naturen tilbage'.

© Zeynel Cebeci

INSEKTERNE FORSVINDER

- 40 procent af verdens insektarter er i tilbagegang.

Der er mange insekter, der lever af græsset. For andre insekter kan det lange græs give ly for vejr eller fjender.

Men græsset kan være i vejen for planter.

Derfor kan det være en god idé at slå græsset nu, og dermed lave plads til, at planterne kan komme frem.

Hvis du har en vild have, har det det lange græs over sommeren nærmest lavet en måtte, der kan gøre det svært for andre planter at komme frem.

- Ved at slå græsset i efteråret fjerner du den skyggende græs, men du fjerner også næring fra arealet. Det betyder, at græsset vokser langsommere. Det giver planter mulighed for at vokse bedre, da de så kan få sol og plads, siger Katrine Turner.

Du skal derfor også fjerne det afklippede græs, så det ikke ligger som en dyne på græsplænen.

Hvis du allerede har vilde planter i græsplænen skal det afklippede græs dog ligge i tre-fire dage.

- De planter, der er blevet klippet over, har dermed chancen for at få spredt sine frø, siger hun.

Find frø i naturen nu

Hvis der ikke er kommet vilde planter i din have henover sommeren, kan du selv hjælpe processen på vej, så din have blomstrer vildt og flot til næste år.

- Netop nu er mange planter færdige med at blomstre, og de begynder at sætte frø. De vilde plantefrø kan du sagtens selv finde i naturen, siger Katrine Turner.

Når du skal på jagt efter frø, skal du blive i dit lokalområde.

- Jeg forstår godt, at det er lokkende at tage til smukke natursteder og samle frø her. Men det kan blive en slem skuffelse, for det er slet ikke sikkert, at planterne kan leve i jorden i din have, siger Katrine Turner og fortsætter:

- Derfor er det meget klogere at samle frø i vejkanten i dit lokalområde. Så er der større chance for, at de kan leve i din jord, selvom jorden i vores haver ofte også er anderledes end det, der er i grøfterne.

© (c) 2008 Derek Ramsey

PLANTER, DER KAN LEVE MANGE STEDER

Der er nogle planter, som du kan finde mange steder i

Når du er på jagt efter frø, skal du kigge efter, om frøene ser tørre ud og let falder af planten.

Her kan du bare ryste planten ned i hånden og se, om frøene falder af.

Når du kommer hjem, skal frøene have lidt kærlig behandling, inden de kommer i jorden.

- Jeg samler mine frø og putter dem i et kaffefilter. Filteret ligger herefter og tørrer i vindueskarmen i en uges tid. Så er frøene klar til at blive sået ud, siger hun.

Nu skal du i gang med at så

Når frøene er tørrede og klar, skal de ud i jorden.

- Men hvordan de så præcist skal såes, er en smagssag. Der er ligeså mange måder at gøre det på, som der er folk, der går i haven, siger Katrine Turner.

Hendes fremgangsmåde er at forberede et lille stykke af haven, så der ikke er græs eller en masse andre planter, hvor hun skal så.

- Selvom det også er vild natur og godt for mange insekter, så er der masser af græs, brændenælder og tidsler i Danmark. Så det fjerner jeg på et lille stykke for at få et sted, hvor planterne har plads til at komme op, siger Katrine Turner.

Hun graver frøene et par centimeter ned i jorden og dækker dem til, så fugle og andre dyr ikke kan komme til dem.

Herefter klapper hun med flad hånd ovenpå jorden for at gøre den mere fast.

- Det er min metode, men det hele handler om at prøve sig frem.

Efter alt det hårde arbejde, er der dog en dårlig nyhed: Det er ikke sikkert, at alle planterne bliver til noget.

- Man skal ikke regne med, at alle frø spirer til næste år. Der er mange faktorer, der er i spil. For eksempel kan for vådt vejr, for tørt vejr, skygge og andre planter i nærheden påvirke resultatet, siger hun.

Katrine Turner forklarer, at en tommelfingerregel er, at cirka 50 procent vil spire og blive til planter.

- Men selv hvis intet spirer, så har du chancen igen til næste år. Det skal du ikke miste modet over. Der kan være mange grunde til, at planterne ikke lige kommer op, som man regner med, siger hun.

Frøene skal bare passe sig selv

Når frøene er i jorden, er det fint, hvis du vander frøene i starten, hvis det er en tør periode.

Men ellers skal de have lov til at passe sig selv.

Hvis du er spændt på at se dine små plante-babyer titte frem, må du ofte være tålmodig.

Det er nemlig forskelligt fra art til art, hvornår frøene spirer.

- Nogle spirer hurtigt, mens andre skal have en kuldeperiode, før det sker. Her bliver frøet nærmest frosset ned i den kolde jord, og spirer så til foråret, når det bliver varmere, siger hun og fortsætter:

- Derfor er det også en god idé at plante allerede nu, så disse frø kan få den kolde periode med. Så handler det bare om at krydse fingre, og så er dine vilde planter klar til næste år.

VORES NATUR LIGE NU

VORES NATUR | 4. OKT KL. 16:35

En stor trussel mod naturen: Langt flere invasive arter kan komme til Europa

28 billeder

VORES NATUR | 29. SEP KL. 16:45

Træt af at gå den samme tur? Her er 27 billeder fra steder, du kan opleve i den danske natur

VORES NATUR | 28. SEP KL. 20:48

Ikke bare 'dumme dyr': Kloge krager kan være bevidste om sig selv

VIS FLERE

ANDRE LÆSER

UDLAND | I DAG KL. 10:42

Trump 'ville kysse alle' til proppet vælgermøde: 'Intet land kan vende tilbage til normalen så hurtigt som os'

MUSIK | I DAG KL. 10:10

Du bestemmer vinderen af årets bedste sang! Her er de 3 hits, der kæmper om stor musikpris

POLITIK | I DAG KL. 10:49

Sofie Carsten Nielsen afviser at have dækket over Morten Østergaards sager

VIS FLERE

TOPHISTORIER

POLITIK | I DAG KL. 10:49

Sofie Carsten Nielsen afviser at have dækket over Morten Østergaards sager

---

SENESTE NYT | 59 MIN. SIDEN

VIS FLERE

